



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.  
Thomae Aquinatis**

**Nazarius, Johannes P.**

**Coloniae, 1621**

Controuersia Vnica. De obiecto scientiæ infusæ animæ Christi, in  
quinq[ue] quæstiones diuisa.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)



## Forma Textus.

**PRIMA CONCL.** Anima Christi secundum hanc scientiam cognouit omnia, quæ cognosci possunt per virtutem luminis intellectus agentis: sicut sunt quæcunque pertinent ad scientias humanas, & omnia illa quæ per reuelationem diuinam hominibus innotescunt, siue pertineant ad donum sapientia, siue prophetia, siue ad quodcunque donum Spiritus S. Probat: quoniam in anima Christi consideratur duplex potentia passiva: Vna quidem per comparisonem ad agens naturale: alia vero per comparisonem ad agens primum, quod potest creaturam reducere in actum altiore actu, in quem reducitur per agens naturale: quæ consuevit vocari potentia obediens: & utraque potentia animæ Christi fuit reducta in actum per hanc scientiam diuinitus inditam: ergo secundum hanc scientiam cognouit omnia, quæ cognosci possunt &c. Antecedens quo ad primam partem probatur: quia in qualibet creatura consideratur prædicta duplex potentia passiva: ergo etiam in anima Christi: Quo ad secundam vero partem asserentem utramque potentiam animæ Christi fuisse reductam in actum, probatur ex dictis supra *quest. 9. art. 1.* quia scilicet conueniens fuit, ut anima Christi omnino esset perfecta per hoc, quod omnis eius potentialitas sit reducta ad actum: ergo utraque prædicta potentia animæ Christi fuit reducta ad actum.

**SECUNDA CONCL.** Anima Christi per hanc scientiam non cognouit ipsam Dei essentiam, sed solum per primam scil. scientiam visionis. Hæc relinquitur ut nota ex differentia utriusque scientiæ, & excessu scientiæ visionis super hanc scientiam.

## Expositio Textus.

In huius artic. expositione Caiet. & post eum Medina varias proponit difficultates ac breuiter definit: quas recentiores pluribus aliis additis ad explicationem primæ conclusionis latissime versant. Nos circa singulas summa breuitate sententiam nostram proferemus. Est igitur

## Controuersia Vnica.

De obiecto scientiæ infusæ animæ Christi, in quinque questionibus diuisa.

**PRIMA QUÆSTIO.** An Christus per scientiam inditam cognoscat omnia, quæ ab humano vel Angelico intellectu naturaliter sciri possunt: Omnis Scoti, Dur. & aliorum antiquorum ac recentiorum quorundam opinionibus, quas referunt hic Caiet. Suar. Vasq. & Aluar. qui etiam in quibusdam dissentiant.

Sciendum est primo ex D. Th. 1. p. q. 1. a. 3. in corpore, & ad 2. unitatem potentiæ & habitus esse considerandam secundum rationem formalem obiecti: & ideo fieri posse, ut inferiores potentiæ vel habitus diuersificentur circa illas materias, quæ communiter cadunt sub vna potentia vel habitu superiori, eo quod superior potetia vel habitus fertur in obiectum sub vniuersaliori ratione formali: ut patet in obiecto sensus communis, quod est sensibile comprehendens sub se visibile & audibile &c. quo fit ut illa vna potentia realiter & formaliter, quæ est sensus communis, extendat se ad omnia obiecta quinque sensuum exteriorum: & ob eandem causam scientia Sacræ Theologiæ ea omnia sub vna ratione considerat, quæ ad diuersas attinent scientias philosophicas. Sic igitur in proposito, quia scientia animæ Christi infusa altioris ordinis est, quam scientia quælibet naturalis & quam omnis alia cognitio supernaturalis di-

uina reuelatione ad homines deriuata, ideo sub vna simplici ratione formali ad omnia cuiuslibet scientiæ naturalis & reuelatæ cognitionis obiecta terminatur: Virtus enim superioris ordinis & vniuersalior nobiliori modo extenditur ad ea, quæ sub inferioris ordinis & minus vniuersali virtute continentur.

Secundo considerandum est, scientiam infusam animæ Christi dici posse quadam ratione supernaturali, & quadam alia ratione naturalem: Nam si consideretur in ordine ad animam Christi absolute sumptam scientia supernaturalis est, cum ad hanc non habeat anima Christi secundum se consideratam potentiam naturalem, sed obedientialem tantum: si vero consideretur eadem anima Christi, prout est hypostatice coniuncta personæ Verbi, atque adeo prout illi quasi naturaliter conuenit uterque status, scilicet viatoris & comprehensoris, scientia hæc dici potest illi quodammodo naturalis: sic enim est in anima Christi non solum ad naturalium, sed etiam ad supernaturalium cognitionem potentia naturalis. Sicut supra *qu. 3. art. 12.* de gratia habituali dictum est: quod etiam hic aduertit Cai. & alij recentiores.

Tertio Notandum est species infusæ animæ Christi similes esse speciebus Angelorum, & illis etiam esse excellentiores: Cum igitur species Angelorum intellectibus inditæ non communes tantum naturas genericas aut specificas, sed etiam vniuersa sub eis existentia singularia representent, ut patet ex 1. p. q. 57. a. 2. multo magis hoc speciebus infusis animæ Christi tribuendum est, ut hic etiam notat & explicat Cai. circa *resp. ad 3. argum. D. Tho.* dicens species angelicas, ac proinde etiam species infusæ animæ Christi representare semper eodē modo ex parte ipsius speciei representantis, siue res existant siue non existant, non tamen eodem modo semper representare ex parte rerum representatarum: nam existente Leone representatur ut existens: si vero non existat, non representatur ut existens &c. vide Cai. & ea quæ diximus 1. p. in allegata q. 57. a. 2.

Cum igitur species infusæ animæ Christi fuerint à Deo immediate causatæ & exemplatæ à Diuina essentia, quæ distincte singularia representat, & scientia infusa animæ Christi fuerit longe perfectior scientia Angelorum, ut probatur infra *art. 4.* & habuerint species illæ omnem perfectionem fini Incarnationis congruentem & possibilem eis communicari, dicendum est animam Christi per species illas, & scientiam inditam vniuersa cognouisse, quæ ab humano vel Angelico intellectu sciri possunt.

**QUÆSTIO SECUNDA.** An per scientiam hanc animæ Christi continue, aut aliquando simul omnia sub ea comprehensa cognouerit. Vasq. disp. 53. c. 2. docet Christum per scientiam hanc ab initio simul actum cognouisse omnia futura in infinitum per proprium & quidditatum conceptum dicens hac sola ratione defendi posse Christum in hac scientia non profecisse, & nullam in eo fuisse ignorantiam, non tamen fuisse aut esse continuo in actuali omnium consideratione, licet aliquando ad actualement omnium considerationem se reducat.

Sed oppositam sententiam habet S. D. infra *art. 5.* quam explicat ibi Caietanus & latius Suar. disp. 28. sect. 1. Aluar. disp. 57. tertiam hanc statuit concl. Per scientiam infusam non cognoscit anima Christi actu simul omnia entia, quæ sub ea cadunt, sed habitualiter & successiue: ita ut quoties voluerit, possit per talē scientiam ad quam unque rem cognoscendam. Fundamentum eius est: quia cognitio scientiæ inditæ animæ Christi non mensuratur æternitate, nec potest humanus aut Angelicus intelle-

Dua reseruntur opuscula sententia, & utrague sufficit, ut probabile.



rellektus per plures species simul intelligere, vt A  
probat S.D. 1. p. q. 58. a. 2. & q. 85. a. 4.

Ego vtraque sententiam arbitror esse probabilem: Prior enim consonat perfectioni scientiæ Christi: posterior autem naturæ & ordini rerum videtur esse consonantior: Qui priorem elegerit, dicat lumen supernaturale inditum animæ Christi ob sui maximam excellentiam virtutem quandam superexcellentem intellectui contulisse, vt eo lumine speciebus illis omnibus influxis simul illustratis posset ad vnam vel plures ad modum vnius operationes eliciendas: quæ scilicet ad vnum scientiæ illius obiectum secundum totam eius latitudinem sub vna ratione formali comprehendam terminarentur, eo fere modo quo potest Angelus per plures species plures simul actus eliciere, vt explicauimus *prima parte*, q. 58. a. 2. Cui vero posterior opinio magis ariserit, dicat fieri minime posse per Dei potentiam ordinariam, vt intellectus creatus per lumen finitum quantumuis excellens per plures species non subordinatas in representando simul actu & distincte cognoscat omnia etiam infinita per eas representata: quod tamen satis durum videtur: cum nulla appareat absurditas, sine qua nihil est diuinæ potentiae aut sapientiæ & voluntati in anima Christi perficienda denegandum. Ad rationem autem Vsq. dicat ex hac opinione non sequi Christum in hac scientia profecisse, aut ignorantiam aliquam habuisse; eo quod integram & perfectam rerum omnium habitualement per scientiam hanc habuerit cognitionem, dicitur autem aliquis tunc solum in scientia proficere, quando prius non habitam rei notitiam acquirat habitualement, & similiter ignorantia non actualis, sed habitualis cognitionis priuationem importat. Nec verum est quod ait Valqu. nempe nomine scientiæ habitualis intelligi solū actum præteritum, cuius maneat memoria, non autem habitum aliquē infusum vel acquisitum. Postremo dicat dictam scientiam potuisse prohibito voluntatis Christi ad actum reduci secundum exigentiam negotiorum & temporis modo circa vnum, modo circa aliud obiectum: vt ait S.D. infra q. 5. ad 2. ex quo infert scientiam hanc in Christo non fuisse frustra. His adde Christum per quilibet speciem potuisse simul actu cognoscere infinita: & cum earum specierum numerus esset finitus, probabile esse Christum singulis luce siue vsu fuisse ad omnia per singulas representata cognoscenda: atque ideo nullam in Christo cognitionē habitualement frustra fuisse. Huic doctrinæ consonant ea, quæ scribit Caiet. infra art. 5. & Suar. disp. 28. sect. 1. Vide etiam Cai. infra q. 34. a. 2. & Ferrar. in *secundo cont. gent. cap. 97.* & ea quæ diximus infra art. 5.

Q. UÆSTIO TERTIA. An Christus per scientiam infusam certo cognouerit cogitationes cordium, & actus omnes liberos internos & externos. Sancti D. in 3. dist. 14. cum duplici q. 1. a. 3. quæstione 1. docet animam Christi hoc genere cognitionis non cognouisse ipsam essentiam, increatam, nec alia omnia quæ ad perfectionem intellectus partis non pertinent, neque secundum naturam neque secundum gratiam: sicut sunt gesta particularium hominum & huiusmodi: quæ tamen omnia (inquit) cognouit in Verbo: & de Ver. q. 20. a. 6. sic loquitur: *Ista scientia rerum in proprio genere ponitur in anima Christi, vt nulla naturalium perfectionum ei deesse inueniatur, & ideo tantum per hanc scientiam scit, quantum naturalis anime cognitio se extendere potest, non solum in hac vita, sed etiam post mortem, eo quod Christus simul fuit secundum animam viator, & comprehensor: sed quædam sunt, ad quæ naturalis cognitio nullo modo se extendere potest: sicut est in Naz. in D. Thom. 3. partem.*

psa diuina essentia, futura contingentia, cogitationes cordium, & alia huiusmodi: & horum anima Christi non habuit scientiam per modum istum, sed cognouit ea in Verbo, &c. Cui sententiæ satis aperte videtur esse contraria conclusio prima præsentis articuli. Hanc tamen loquendi diuersitatem nititur conciliare Bergomas *dub. 1217.* duobus modis: primus est S. Thom. hic loqui de cognitione practica, in alijs autem locis de cognitione speculatiua: Secundus modus est D. Thom. in *tertio* loqui de Christo, & scientia eius infusa simpliciter & secundum se, hic autem loqui de Christo vt est caput Ecclesiæ & pastor omnium.

Sed neuter conciliandi modus satisfacit. Primus enim supponit singularium cognitionē speculatiuam ad intellectus & scientiæ perfectionem minime pertinere: quæ suppositio simpliciter falsa est. Nam de ratione scientiæ, vt scientia est, non est vt ad vniuersalia & ad ea, quæ secundum se necessaria sunt, terminetur: sed cum nomen scientiæ sit analogum ad plures scientiæ modos, scilicet Diuinum, Beatificum, Angelicum, Humanum & eum qui per infusionem conuenit animæ Christi, secundum perfectiores suos modos extenditur ad indiuidua: vt patet in tribus prioribus modis scilicet in scientia Dei, quæ singularia omnia tam naturalia quam libera, tam necessaria quam contingentia, tam præsentia quæ præterita & futura cognoscit: vt probat S. Doct. in p. p. q. 14. art. 11, 12. & 13. Beatos etiam in essentia Dei videre singularia patet ex supra dictis, & ex ijs quæ post alios scripsimus *ad primam partem* q. 12. art. 8. De Angelis autem quo ad eorum scientiam naturalem id probat S. D. in *eodem libro*, quæst. 57. art. 2. & alibi sæpe. Quod autem singularia contingentem futura per scientiam siue per scientias aliquas proprie dictas cognosci possint: Probatur primo: quia futura contingentia, & ea quæ sunt libera, causas habent suæ futuritionis certas & infallibiles, ipsam scilicet Dei scientiam, voluntatem & prouidentiam: vt ait S. D. in p. p. q. 14. art. 13. ad 1. & q. 19. art. 8. & q. 22. art. 4. per quas causas non solum à Deo, sed etiam à beatis sciri certo possunt: vident enim quilibet eorum multa futura libera & contingentia in essentia diuina, prout in ea manifestatur determinatio diuinæ voluntatis, quæ est causa infallibilis omnium futurorum: ad rationem autem scientiæ sufficit, vt quod sciri dicitur per causam infallibilem cognoscatur. Vnde etiam in nostra Theologia, quæ beatorum scientiæ subalternatur, multæ veritates singulares & secundum se contingentes sunt principia à nobis fide credita, sed in Theologia beatorum euidentia: Vt patet de mysteriis incarnationis, passionis, mortis & resurrectionis Filij Dei & alijs similibus. Per scientias vero nostras naturales nulla sciri possunt singularia, & ea præsertim quæ sunt futura libera aut contingentia: Cuius ratio est duplex. Prima: quia omnis scientia nostra naturalis suas conclusiones deducit ex quidditate subiecti tanquam ex propria & necessaria causa: nullius autem essentia subiecti potest esse totalis & necessaria causa singularium quo ad actuales eorum existentias & condiciones indiuiduantes & circumstantias temporum, locorum &c. Secunda ratio est, quam affert S. D. de Ver. q. 2. a. 5. & in primo contra gent. c. 65. dicens similitudinem rei scibilis, quæ est in intellectu nostro, esse acceptam à re materiali, quæ sic agit in intellectum, vt prius agat in sensum: materia autem (inquit) quia est ens tantum in potentia, non potest esse principium agendi: & ideo res, quæ agit in animam nostram, agit solum per formam: Vnde similitudo rei,

Bergomas  
conciliatio  
reijcitur.

Referuntur  
duo contra  
rii modi di  
cendi S. Th.  
cum duplici  
q. 1. a. 3. quæ  
stione 1. docet  
animam Christi  
hoc genere  
cognitionis  
non cognouisse  
ipsam essentiam,  
increatam, &  
alios, con  
futat.



qua imprimatur in sensum, & per quosdam gradus depu-  
rata vsque ad intellectum pertingit, est tantum similitudo  
forma, & paucis interpositis addit: Et quia ad hoc,  
quod aliquid cognoscatur, requiritur, quod similitudo eius  
sit in cognoscente, non autem, quod sit per modum, quo est  
in re, inde est, quod intellectus noster non cognoscit singu-  
laria, quorum cognitio ex materia dependet: quia non est  
in eo similitudo materia. Sed quia singularia cognos-  
cuntur indirecte ab intellectu nostro eo modo,  
quo alibi declarauimus, quatenus scilicet vnum  
sunt intellectus & cogitatio in ratione mouen-  
tis & moti, ac propterea actus cogitatio, quo  
singularia cognoscit, tribuitur intellectui: ideo  
nostra Theologia, quę scientia supernaturalis est,  
se multo agit veritatibus singularibus secundum  
se quidem contingentibus, sed in ordine ad diui-  
nam voluntatem & prouidentiam necessariis ne-  
cessitate suppositionis & infallibilitatis: vt expli-  
cauimus supra quest. 1. contr. 1. §. Iam vero. Nec pla-  
cet quod alij dicunt, videlicet infundi Theolo-  
go species supernaturales singularia representan-  
tes, aut species naturaliter acquisite addito lu-  
mine supernaturali vigorari, vt etiam singularia  
representent, vel vt ex noua earum ordinatione  
fiat representatio singularium. Primum enim vo-  
luntarie dicitur nec vllum habet legitimum fun-  
damentum ex scri- turis aut patribus, ac præfer-  
tim ex doctrina D. Thom. Nec aliquid est scitum  
in nostra Theologia aut in eius principiis, cui re-  
presentatio non sufficiant species naturaliter ac-  
quisitę cum lumine supernaturali. Secundum  
autem falsum esse probatur ex eo, quod lumē su-  
pernaturale additum speciei non mutat naturam  
speciei, quę tota consistit in representando, sed  
eam perficit iuxta modum ipsius, vt scilicet spe-  
ciem vniuersaliter representantem eleuet ad or-  
dinem supernaturalem, & simul cum aliis specie-  
bus supernaturalia representet: vt patet de specie  
hominis, cui addito lumine supernaturali, & spe-  
ciebus diuinę potentię resurrectionis, immorta-  
litis & beatitudinis additur etiam representatio  
rei & veritatis supernaturalis asserentis hominem  
diuinā potentia resurrectorum ad vitam beatam  
& immortalem: species autem, quę cum vniuer-  
sali natura singularia naturaliter representant,  
quales sunt species Angelorum, ad ea nouo & al-  
tiori modo representanda virtute luminis su-  
pernaturalis eleuantur: Et ex hoc etiam tertium  
confutatur: nam species, quę ex sui natura solum  
in vniuersali representant, quomodocunque or-  
dinentur, nunquam representandi naturam im-  
mutabunt: ac proinde nunquam in eis poterunt  
singularia relucere. Cum itaque species per se in-  
fusę animę Christi sint nobiliores speciebus An-  
gelorum, & altiori etiam lumine illustrentur, po-  
terunt multo magis quam species Angelorum sin-  
gularia representare.

Secundus etiam modus conciliandi, quo vtitur  
prædictus author, falsus est: quia sicut Christus ex  
vi scientię per se infusę non cognoscit futura cō-  
tingentia & cogitationes cordium, ita neque hæc  
cognoscit ex vi scientię beatę vt sic, sed quatenus  
hęc in Christo est vt in capite, iudice & pastore  
vniuersalis Ecclesię: at Christus dicitur absolute  
hęc per scientiam visionis cognouisse: igitur hæc  
etiam absolute cognouisse dicendus est per scien-  
tiam inditam.

DICAMVS igitur cum Cai. & aliis D. S. hic a  
priori sententia recessisse, & meliorem ac digni-  
tati Christi magis congruentem elegisse. Hanc  
autem esse meliorem probatur quo ad eam par-  
tem, de qua modo quæstio est, videlicet quo  
ad cogitationes cordium: quia Matthæi 9. Marcii 2.

& 8. & Luc. 5. dicitur Christum cognouisse co-  
gitationes hominum, & singulariter Marcii 2. dici-  
tur Christus cognouisse spiritu suo cogitationes  
scribarum: spiritus enim, id est anima, Christo  
conuenit quatenus homo est: igitur per animam,  
scientia nimirum infusa perfectam, vidit Chri-  
stus scribarum cogitationes. Scio multos ex S.  
Patribus affirmare ex his locis efficax argumen-  
tum deduci ad Christi diuinitatem comprobā-  
dam: ita Chrylost. Hom. 30. in Matth. Hieronym.  
in Matth. cap. 9. Cyril. lib. 2. in Ioan. c. 37. qui mul-  
ta diuinę scripturę testimonia proferunt ad o-  
stendendum Christum suam diuinitatem mani-  
festasse, quia cordium videbat cogitationes: his  
adde Bedam in Matth. c. 10. super illud. Quis potest  
dimittere peccata, nisi solus Deus: ex quo videtur ma-  
nifeste sequi Christum per nullam creatam scien-  
tiam aut cognitionem cordium cogitationes co-  
gnouisse: nam si per infusam à Deo scientiam eas  
cognouit, eandem potuisset habere cognitionem  
etiam si non fuisset Deus: sed facile soluitur hæc ob-  
iectio dicendo scientiam infusam, qua cogitatio-  
nes omnes & omnia futura cognoscuntur, soli  
Christo Deo & homini propriam esse, illique  
conuenire vt dispositionem exornantem vni-  
onem hypostaticam, & ex ea profluere, sicut supra  
de gratia habituali dictum est: & ideo ex hac co-  
gnitione, tanquam ex proprietate soli Deo & ho-  
mini conueniente bene & efficaciter ostendunt  
patres Christum vere fuisse Deum. Qui tanquam  
Deus naturaliter, & tanquam homo per scien-  
tiam inditam ex vniōe hypostatica dimanantem  
videret omnes cogitationes, ex quibus ali-  
quas nonnunquam Deus quibusdam lumine pro-  
phético reuelauit, vt patet de Eliseo & aliis. Se-  
cundo probatur eadem pars: quia Christus in-  
quantum homo, est iudex omnium hominum  
quo ad eorum actiones internas & externas: vt  
probat S. D. infra q. 59. art. 2. & habetur expresse  
Ioan. 5. vbi dicitur: Potestatem dedit ei iudicium facere:  
quia filius hominis est: igitur ad eum quatenus ho-  
mo est, pertinet cognoscere cordium cogitatio-  
nes bonas & malas, vt illis debita præmia, his ve-  
ro condigna supplicia decernat. Tercio proba-  
tur ratione D. Tho. superius explicata: cuius vim  
aperit Caiet. & alij expostores. Alias probatio-  
nes lege, si placet, apud recentiores.

QUÆSTIO QUARTA. An, & quomodo Christus  
per scientiam inditam certo, & infallibiliter cognouerit  
futura contingentia, præsertim libera? Tres sunt de  
proposita dubitatione sententię. Prima est S. Th.  
locis supra notatis: qui negat animam Christi per  
scientiam infusam cognoscere futura contingentia,  
& ait hæc ab ea cognosci visione beata. Secun-  
da est quorundam Theologorum asserentiū hæc  
ab anima Christi cognosci per donum prophe-  
tię: Tertia est S. Th. hic & omnium discipulorum  
eius ac expostitorū dicentium futura contingentia  
ab anima Christi cognosci per scientiā inditam:  
sed in explicando cognitionis modo dissentiant.

Nam Medina duo dicit: Primum est, animam  
Christi per species infusas cognoscere futura cō-  
tingentia non in seipsis, neque in causis suis, sed  
medio modo scil. per reuelationem Dei. Secun-  
dum est, hanc scientiam non esse intuitiuam.

Ban. 1. p. q. 57. a. 2. dub. 3. tria dicit: Primum est,  
species infusas animę Christi non representare  
liberam determinationem diuinę voluntatis ad  
producendum futura contingentia: quia id per  
nullam speciem creatam præstari potest. Secundum  
est, species animę Christi representare quiddi-  
tatem futurorum contingentium antequam exis-  
stant, non tamen actualem durationem existen-  
tię

Approba-  
tur senten-  
tia Cai. &  
aliorum d-  
centium cū  
D. Th. Chri-  
sti per hanc



tiæ futuræ: *Tertium* est actualiter hanc durationem A cognosci ab anima Christi per euidenciam in Deo attestante.

Suar. *disp. 27. sect. 2.* tria dicit: *Primum* est futura contingencia, præsertim libera, nō posse cognosci in determinatione diuinæ voluntatis: *Secundū* est probabiliter dici posse hæc futura posse ab anima Christi cognosci intuitiue per quādam participationem scientiæ Dei, qua cognoscit non solum quid factura sit creata voluntas posita in talibus circumstantiis &c. Sed etiam quid actu faciet: quia (inquit) rem hanc esse futuram est quædam veritas, omnis autem veritas de se est cognoscibilis ab eo, qui sufficienter habet vim cognoscendi. Cum autem ex parte Dei ad horum futurorum cognitionem duo concurrant, scilicet essentia ipsa diuina ut species representans hæc futura quo ad omnes eorum condiciones, & lumen quo indicat de re cognita intuitiue, puta voluntate creata, non solum quid possit, sed etiam quid factura sit, utrunque communicabile est intellectui creato: quia dare potest illi Deus species quæ ad quandam imitationem essentia diuinæ representent res futuras quo ad omnes earum condiciones, & infundere lumen supernaturale quo vim habeat participatam ad iudicandum, non solum quid possit sed etiam quid factura sit creata voluntas: quam cognitionem ait esse proprie intuitiuam: quia attingit rem ipsam futuram secundū omnes condiciones existentia tam distincte & perspicue, ac si esset realiter existens: quod est habere illam obiectiue præsentem. *Tertium* est, probabilius esse per hanc scientiam cognosci futura contingencia solum abstractiue per medium, quod est diuina reuelatio includens diuinam auctoritatem & testificationem euidenter per lumen huius scientia manifestatam.

Alii autem recentiores viri doctissimi docent Christum per hanc scientiam intuitiue cognouisse omnia futura contingencia, ut in seipsis præsentia & coexistentia cognitioni istius scientia, qua cognoscebantur.

Denique Caiet. hic ad secundum dubium in fine dicit animam Christi per species infusas intuitiue & perfecte videre præsentia & futura, quam opinionem sequitur Aluarez *disputatio. 60.*

Aduertendum est primo dupliciter intelligi posse futura contingencia in seipsis cognosci. *Primo*, ut cognosci in seipsis idem sit, quod non cognosci in alio vel in aliis, puta in causis aut in effectibus vel in dicentis attestazione, sed secundum proprium esse, quod illi conuenit in rerum natura: & hoc modo qualibet res distincte secundum eius essentiam vel etiam secundum eius existentiam cognita, dicitur in seipsa cognosci, etiam si cognoscanti sit præsens obiectiue tantum, & abstractiua cognitione cognoscatur: *Secundo* potest intelligi futura contingencia in seipsis cognosci nō ea ratione tantum, quod non in alio, sed secundum esse proprium cognoscantur, verum etiam quia cognoscuntur ut actu præsentia secundum propriam existentiam, vel ut coexistentia cognitioni in eadem mensura durationis, etiam si non existant, aut coexistent in mensura propria: & hoc modo Deus & beati futura contingencia cognoscunt in seipsis, quia cognoscunt ea ut coexistentia cognitioni in mensura æternitatis, ut in prima parte, q. 14. dictum est.

Ex hac distinctione sequitur alia distinctio, nimirum duplicem esse aut dupliciter dici posse cognitionem intuitiuam: *Vno modo*: quia terminatur ad rem secundum eius proprium esse, quod

Naz. in D. Thom. 3. partem.

habet vel habuit aut habitura est in rerum natura, etiam si cognoscens siue cognitioni non coexistat in mensura cognitionis, sed sit illi præsens tantum in esse obiectiui: & hic est improprius modus intuitiue cognitionis. *Alio modo*, quia terminatur ad rem secundum eius proprium esse, & habet actu in rerum natura, & est præsens cognoscanti secundum propriam cognitionis eius mensuram, & hæc proprie dicitur intuitiua cognitio: ut patet ex August. *lib. 11. confess. cap. 17. & 18.* vbi de cognitione intuitiua loquitur, prout etiam extenditur ad supernaturalem: & est expressa sententia S. Thom. *1. p. q. 14. a. 9.* vbi statuit differentiam inter scientiam visionis & scientiam simplicis intelligentia: quam ibidem explicat Caiet. idem docet magis aperte Capreol. in 4. *dist. 10. q. 4. ad 1. contra tertiam conclus.*

*Secundo sciendum est*, fieri non posse per Dei potentiam absolutam, ut homini vel Angelo communicetur extra Verbum cognitio intuitiua futurorum in seipsis, ut etiam aduertit Ban. *1. p. q. 14. a. 13. & sequitur concl. 4.* Ad cuius euidenciam recollenda sunt, quæ diximus in p. q. 10. a. 5. *contro. 1.* & 2. ex quibus duo præcipua sunt. *Primum* est ex differentiis per se mutabilitatis aut immutabilitatis ab intrinseco desumi differentias per se durationis: ex quo sequitur, ut inter durationes esse rei mensurantes prima sit æternitas essentialis, quæ est ipsum esse diuinum ut maxime immutabile & vniforme, &c. secunda sit æternitas participata, quæ est nobilissima visionis creatæ, qua videtur ab anima Christi essentia Dei: tertia sit æuum, quod est esse substantiale maxime immutabile & vniforme: quale est esse animæ Christi, ut ostendimus p. q. 10. ar. 6. quarta sit tempus Angelorum discretum: quinta tempus eorum continuum: sexta & vltima tempus nostrum: ut patet ex ijs, quæ diximus in allegata q. 10. *Secundum autem* est differentia inter æternitatem essentialem, æternitatem participatam, æuum & instant tempus discreti. Nam æternitas essentialis ab æterno simul actu coexistit omnibus differentiis seu partibus temporis tam realibus quam imaginariis, quia continet eminenter totam temporis latitudinem tam realem quam possibilem: sed æternitas participata non ab æterno, sed ex tempore coexistit omnibus partibus temporis realibus tantum nō autem imaginariis. Non enim ab æterno est, nec totam continet eminenter temporis latitudinem realem & possibilem: alioquin esset infinita simpliciter, sicut æternitas essentialis: sed eam tamen habet inditam excellentiam, ut in supremo sit omnium creaturarum & creabilium durationum ordine constituta: atque ideo partibus omnibus temporis realibus simul actu coexistat: in hoc enim sola inter omnes creatas & creabiles durationes proxime accedit ad æternitatem essentialem, ut eius quasi vniuoca participatio: sicut etiam maxime participat eius immutabilitatem: ut patet ex causis visionis beatificæ, quæ sunt intellectus, lumen gloriæ & essentia diuina, ut forma est intelligibilis: quæ omnes ab intrinseco sunt immutabiles: *Æuum autem* totum quidem simul est & partibus omnibus temporis coexistit, non tamen simul sed successiue, ut loco supra notato declarauimus. Cum enim esse supremi æterni, quatenus æuum est, ad beatam visionis immutabilitatem nō attingat, in inferiori constituitur ordine durationum, & ab ea, quæ propria est æternitas excellentia, deficit, secundū quam æternitatis etiam participata toti simul coexistit temporis durationi. Quod idē multo magis dicendum est de instanti temporis Angelorum discreti, quod non omni tempore nostro sed parti

Non posse per Dei potentiam absolutam homini vel Angelo communicari extra Verbum cognitioem proprie intuitiuam futurorum in seipsis, licet communicari possit quædam excellenti notitia intuitiua minus proprie dicta. Durationem differentia.

Æternitas essentialis.

Æternitas participata.

Æuum.

Instanti Angelicum.

Resolutio. Cognosci a seipso dupliciter.

Cognitio intuitiua duplex.



tantum, nō simul sed successiue coexistit: quia licet operatio primi æterni, quæ est ipsum æuum, sit tota simul, est tamen ab intrinseco defectibilis: & ideo inferior æuo est.

Ex his sequitur primo fieri non posse à Deo cognitionem supernaturalem extra Verbum, quæ mensuretur vno instanti indiuisibili coexistente simul actui temporis plurium annorum, dierum vel horarum: talis enim operatio defectibilis esset ab intrinseco, ac proinde ad immutabilitatem & nobilitatem æui non attingeret, & multo minus ad excellentiam æternitatis ascenderet, cui proprium est pluribus simul temporis partibus coexistere ob summam mensuratæ durationis immutabilitatem & sui maximam vniformitatem.

Secundo sequitur, solam illam esse proprie cognitionem intuitiuam, quæ ad obiectum, vt actui præsens secundum actualement & exercitiam eius existentiam, terminatur: ac proinde si Deus sua omnipotentia produceret in intellectu speciem intelligibilem adeo perfectam, vt rem futuram cum sua existentia & omnibus accidentibus repræsentaret, ac si obiectum illud esset præsens cognoscendi secundum realem existentiam, & moueret per se ipsum potentiam ad formandū notitiam sui, suppleret quidem claritatem & perfectionem intuitiue cognitionis, quatenus cognitio est, nō tamen suppleret illius modum, secundum quem in esse intuitiue notitiæ constituitur & ab abstractiua distinguitur.

Conciliatur opinio-  
nes.

Tertio sequitur conciliari facile posse duas oppositas opiniones, sc. eam quæ asserit, & eam quæ negat cognitionem animæ Christi per species inditas respectu futurorum contingentium & præteritorum fuisse intuitiuam: Caiet. autem videtur cognitionem hanc appellasse intuitiuam, quia quando res actu fuerint existētes vere tunc est intuitiua, ita vt respectu futurorum vt futura sunt, non sit actu sed habitu tantum aut virtute intuitiua: quatenus scilicet eo tempore, quo fieri actu existentia, cognoscuntur eadem scientia & notitia intuitiue: sicut etiam Angeli cognoscunt intuitiue res cum actu sunt præsentēs, ex quibus multas prius eadem specie vel etiam intellectu cognoscebant vt futuras.

Ex conditio-  
nib. luminis  
prophetici  
ostenditur  
animam Chri-  
sti dupliciter  
cognoscere  
futura  
omnia con-  
tingentia,  
& lumen  
scientiæ in-  
fusa non fu-  
isse prophe-  
ticum.

Tertio notanda sunt septem conditiones luminis prophætico conuenientes: prima est, vt sit ex diuina reuelatione, & nō per modum habitus, vt probat S. D. 2.2. q. 171. a. 2. & per hanc manifeste distinguitur à scientia: Secunda conditio est, vt nec per se nec vt continuatum cum alio lumine superiori faciat ex natura sua videre principium eorū, quæ prophetantur: vt probat ibidem S. D. & explicat optime Caiet. Tertia est, vt nō faciat eidentiam eorum, quæ prophetantur, quo ad quid aut propter quid, sed tantum quo ad quia est, & quo ad hoc quod est ea esse à Deo reuelata: vt ait S. D. in 3. cont. gent. c. 154 & de Ver. q. 12. a. 3. Caiet. 2.2. q. 171. art. 5. & q. 178. a. 1. Quarta est, vt sit imperfectum ex sua ratione in genere diuinæ reuelationis: vt probat S. D. 2.2. q. 171. a. 4. ad 2. ex illo 2. Cor. 13. siue prophetia euacuabuntur &c. ubi scito imperfectionem hanc & obscuritatem quo ad quid, vel propter quid rerum prophetatarum non repugnare claritati scientiæ beatæ vel infusæ de eisdem obiectis: imperfectio enim hæc & obscuritas se tenet ex parte mediū, & est negatiua tantum: quia scilicet non dicit claritatem: cui negationi non repugnat claritas eiusdem veritatis per aliud medium in eodem subiecto: non autem est priuatiua, neque se tenet ex parte subiecti, sicut obscuritas: quæ ideo repugnat claritati cognitionis eiusdem obiecti: Vnde sicut medium probabile, quod non est ob-

scurum priuatiue sed negatiue tantum, quia scilicet non affert claritatem, admittit in eodem intellectu medium necessarium, quod de eodem obiecto confert claritatem, ita lumen propheti- cum ob eadem causam simul esse potest cum clara de eodem obiecto cognitione. Quinta conditio est, vt rerum cognitionem efficiat sub ratione temporali: vt ait S. D. de Ver. q. 14. a. 8. ad 13. & in 3. dist. 24. quest. 1. art. 1. quest. 1. ad 3. & art. 2. quest. 1. ad 4. Sexta conditio est, vt sit circa ea quæ procul sunt à sensibus hominum secundum sensum, aut secundum locum, aut secundum tempus: vt ait S. D. supra quest. 7. a. 8. Ultima est, vt propheta sit viator conueniens cum illis, quibus annunciat occulta: vt ait idem S. D. in eodem articulo.

Ex his sequitur primo, animam Christi duplici modo futura contingentia, tam naturalia quam libera cognouisse, scilicet per lumen propheti- cum, de quo supra qu. 7. art. 8. & per scientiam inditam, per quam, vt hic ait S. D. Christus cognouit omnia, quæ per reuelationem diuinam hominibus innotescunt, siue pertineant ad donum sapientiæ, siue ad donū prophetiæ, siue ad quodcunque donum Spiritus S.

Secundo sequitur lumen, quo Christus per scientiam infusam hæc futura cognouit, non esse lumen propheticum: quia de ratione huius scientiæ tria sunt: Primum est, vt sit habitus; vt probat infra S. D. art. 5. Secundum est, vt continuata cum cognitione suorum principiorum, quæ est per scientiam beatam, dicat propter quid suorum obiectorum desumptum ex determinatione diuinæ voluntatis: Tertium est perfectio maxima luminis & cognitionis huius scientiæ in genere cognitionum supernaturalium extra Verbum, siue in proprio genere: quorum opposita conueniunt luminis prophætico.

PRIMA CONCL. Anima Christi certo & infallibiliter cognouit futura contingentia, tam naturalia, quam libera, prout sunt in seipsis, siue in proprio genere. Hæc conclusio est S. D. in hoc art. & probatur argumēto supra formato. Alias probationes vide apud Med. in solutione secundæ difficultatis, & Aluar. disput. 59. concl. 1.

Concl. de-  
ducta, &  
probata.

SECUNDA CONCL. Anima Christi non solum per lumen propheticum, sed etiam per scientiam inditam, & per lumen à prophætico diuersum cognouit omnia futura contingentia: hæc est Sancti Doct. in textu, & patet ex dictis, & probat eam Aluar. in secunda sua concl. & probatur etiam: Quia Sancti Doct. ait Christum per hanc scientiam cognouisse omnia, quæ per reuelationem diuinam hominibus innotescunt, siue pertineant ad donum sapientiæ, siue ad donum prophetiæ &c. Sed lumen & habitus huius scientiæ est longe altioris ordinis, quam lumen propheticum; ergo lumen huius scientiæ nō pertinet ad lumen propheticum. Probatur secunda propositio: quia lumen propheticum causat rerum cognitionem sub ratione temporali, vt ait S. D. locis supra notatis: huius vero scientiæ cognitio terminatur ad obiecta sub ratione æterna, cum non sit inferior cognitione fidei, quæ sua attingit obiecta sua ratione æterna, vt ait S. D. in eisdem locis nimirum de Ver. q. 14. art. 8. ad 3. & in 3. dist. 24. q. 1. a. 1. quest. 1. ad 3. & a. 2. quest. 1. ad 4. Secundo probatur eadē propositio: quia alioquin hæc scientia nō esset vnus habitus per se & formaliter: probatur sequela: quia per hanc scientiam multa cognoscuntur in proprio genere & per causas necessarias: quæ vero lumine prophætico reuelantur, nota sunt ex testimonio claro dicentis: constat autē habitus distinguī ex luminum diuersitate & ex diuer-



diuersis modis procedendi. Tercio probatur eadem propositio: Quia S. Th. *supra* q. 9. art. 3. & de *veritate*, q. 20. art. 3. & 6. probat cognitionem humanæ scientiæ terminari ad res in propria natura, ac per hoc distinguî à cognitione beata, quæ res videntur in Verbo, & vt sunt in essentia diuina, licet etiam in seipsis secundario videantur. Ex quo patet falsum esse, quod ait Suar. in *allegata disput.* 27. sect. 2. §. *Secundus ergo modus*, vbi docet medium, quod in hac scientia veritatem euidenter ostendit, esse diuinam reuelationem in se includentem diuinam auctoritatem & testificationem euidenter per lumen huius scientiæ manifestatam; ita vt per hanc scientiam Christus non habuerit euidentiam futurorum contingentium in seipsis, seu in propria eorum natura: cuius dicti falsitas patet etiam ex supra notatis, & clarius elucescet ex dicendis.

**TERTIA CONCL.** *Anima Christi per hanc scientiam cognouit omnia futura contingentia in seipsis, id est in propria natura, atque adeo cognitione intuitiua improprie dicta.* Probatur primo ex locis D. Tho. paulo ante notatis. Secundo probatur omnibus illis argumentis, quibus Aluar. nititur probare sententiam suam; eis enim probatur solum hæc nostra conclusio, vt infra patebit.

**QUARTA CONCLVS.** *Anima Christi per hanc scientiam non cognouit intuitiue proprie futura contingentia.* Hæc patet ex dictis, & probatur: Quia soli cognitioni, quæ mensuratur æternitate, proprium est videre futura, vt actu sibi in eadem mensura præsentia; At cognitio animæ Christi per scientiam inditam non mensuratur æternitate; ergo.

**VLTIMA CONCL.** *Anima Christi cognoscit futura contingentia in d. terminatione diuina voluntatis, vt in causa illi reuelata.* Hæc conclusio multa supponit ad æternas & ad temporales, seu physicas prædeterminationes pertinentia, de quibus late disseruimus in *prima parte*, q. 22. art. 4. contra Molin. Suar. Valent. Vasq. & alios extraneos S. D. expositores. Hanc materiam breuiter tangit Aluar. *disput.* 59. in *responsionib.* ad *argum.*

**CONTRA primam conclus.** sunt argumenta, quæ affert & soluit Aluar. *disput.* 59.

**CONTRA secundam conclus.** est argumentum, quod affert & soluit idem author in *dicta Controu. num.* 8. & facile etiam soluitur ex dictis.

**CONTRA tertiam concl.** proferri possent ea omnia argumenta, quæ refert & soluit idem author *disput.* 60. sed illa probant tantum nostram quartam conclusionem.

**CONTRA quartam conclus.** argumentantur quidam recentiores; & primo proferunt diuersa loca S. Thom. in quibus ait Deum quandoque imprimere species & cognitionem mentibus prophetarum, quæ cognoscant futura contingentia, vt præsentia in seipsis. Loca vero sunt in 2.2. *quest.* 95. art. 1. *quest.* 171. art. 6. ad 2. & ad 3. q. 172. art. 1. 3. *cont. gent.* c. 154. ante medium, vltimus est in 4. *dist.* 49. q. 2. art. 5. in corpore, & ad vlt. vbi ait, quod post diem iudicii, vbi sanctorum beatitudo erit consummata, quilibet beatus per specialem reuelationem videbit omnia, quæ Deus scit sciētia visionis: Quod autem loquatur de cognitione intuitiua probat, quia quando futura erunt præsentia in seipsis in sua connaturali mensura, quilibet beatus poterit ea intueri; ergo à die iudicii intuetur illa. Probatur illatio: quia alias eorum perfectio post vltimā consummationem posset crescere, quod negat D. Thom. cresceret enim perfectio cognitionis, si postea intuitiue viderent in seipsis, quæ antea non cognoscebant intuitiue in seipsis. Vnde ex

hoc loco sic arguunt: Prædicta cognitio beatorum est cognitio extra Verbum, & est rerum in proprio genere & in seipsis, & terminatur ad futura in seipsis, antequam existant in sua propria mensura; ergo Deus potest creaturæ communicare cognitionem intuitiuam futurorum in seipsis, antequam existant in sua propria mensura. *Resp.* D. Thom. in omnibus istis locis loqui de cognitione, seu visione intuitiua improprie dicta, quæ terminatur ad res præsentia in esse obiecti-uo tantum, alioquin dicendum esset cognitionē propheticam de futuris contingentibus mensurari æternitate participata, vel alia eiusdem ordinis mensura coexistente simul actu pluribus partibus temporis, vtrunque autem apud Theologos ac præsertim Thomistas hæcenus est inauditum, & primum etiam negant recentiores prædicti; Secundum autem esse impossibile supra probauimus. Ad rationem autem, qua probatur S. Thom. in 4. loqui de cognitione intuitiua proprie, quia alias perfectio beatorum posset crescere post diem iudicii, &c. q. negat S. Th. dico S. Th. negare perfectionem cognitionis beatorum extra Verbum posse crescere quoad nouas rerum cognitiones; vt patet ibidem ex *responsione ad 12.* non tamen negat posse crescere quo ad modum cognoscendi ex parte rei cognitæ, quæ de nouo fit existens & præsens cognitioni, & de nouo etiam vt actu præsens & actu existens cognoscitur.

**Secundo arguunt**, quia Deus potest facere vnam cognitionem supernaturalem extra Verbum mensuratam vno instanti indiuisibili coexistenti mille annis, in quibus futura existent in se; ergo poterit dare cognitionem extra Verbum, quæ sit intuitiua futurorum in seipsis; consequentia patet: Antecedens probatur dupliciter. *Primo:* Quia cognitio angelica mensuratur vnico instanti indiuisibili temporis discreti coexistenti indiuisibiliter multo tempori futuro; ergo poterit Deus facere cognitionem supernaturalem extra Verbum mensuratam vno eminentiori instanti indiuisibili multo tempore futuro, puta mille annorum, &c. *Secundo:* Quia ex nulla parte implicat Deum tribuere talem durationem cognitioni extra Verbum; ergo; Probatur assumptum: quia habere talem durationem non facit illam participare aliquam proprietatem Dei secundum gradum, quo est incommunicabilis: nam licet tota & integra æternitas sit proprietas Dei imparticipabilis, tamen imperfecta quædam participatio illius est participabilis à creatura, v.g. à visione beata, & alia imperfectior participatio eius communicatur cognitioni propheticæ; ergo non implicabit aliam distinctam illius participationem communicari alicui cognitioni supernaturali, quæ sit inferior ad mensuram visionis beatae, & superior ad mensuram cognitionis propheticæ. *Respondetur*, falsum esse antecedens, ad primam probationem negatur consequentia: quia instans temporis discreti non coexistit actu simul alicui tempori futuro, sed successiue tantum coexistit illis partibus quæ sunt actu præsentia. *Ad secundam* negatur assumptum: Ad eius probationem dico æternitatem quidem esse participabilem secundum eam rationem, qua coexistit actu partibus temporis successiuis, sed à summa & excellentissima tantum creata mensura qua mensuratur duratio beatae visionis, vt ante diximus; quare falsum est mensuram propheticæ cognitionis participare æternitatem, qua ratione simul coexistit diuersis partibus temporis; Ex his sequitur non posse dari speciem creatam, neque lumen creatum inferius lumine gloriæ, quæ sint principia talis co-

Suar. di-  
ctum re-  
solvitur.

Solut.

Obi. 2.

Argumen-  
ta, & sol-  
utiones.

Obi. cont.  
4. concl.

Solut.



gnitionis intuitiua, quod tamen affirmant præd-  
icti recentiores.

CONTRA *ultimam conclus.* militant omnia argu-  
menta, quibus probare contendunt Molina  
& alij eiusdem instituti actus liberos non esse à  
Deo prædefinitos, quibus alibi satis fecimus.

CONTRA *eandem conclus.* est hoc argumentum.  
Anima Christi per scientiam inditam nō cogno-  
scit futura contingentia in seipsis, quia non men-  
suratur illa cognitio æternitate, neq; in suis cau-  
sis indeterminatis; quia sic non sunt cognoscibi-  
lia, ut ait S. D. 1. p. q. 14. art. 13. neque in causis de-  
terminatis; quia causa libera determinans se ad  
producendum aliquem effectum potest impedi-  
ri; ut patet de causis determinatis ad causandam  
mortem Ezechie, quæ fuerunt impedire & c. R. sp.  
animam Christi per scientiam inditam certo cog-  
noscere futura omnia contingentia in se ipsis  
modo superius explicato, non tamen ea videre  
intuitiue proprie, & ideo non est necesse, ut men-  
sureretur æternitate. Deinde videt etiam illa, ut  
sunt determinata per diuinam voluntatem; cu-  
ius efficacia impediri non potest, nec voluntas  
ipsa mutari. Ex quo sequitur, ut etiam illa videat  
intuendo infallibilem eorum veritatem, quatenus  
prædeterminata est à diuina voluntate ut prima  
causa; alioquin ea veritas esset à casu respectu  
diuinæ voluntatis & providentiæ, quod est ab-  
surdum. Per quod excluditur Suar. Vsq; & aliorum  
quorundam recentiorum doctrina.

*Sed contra respons.* hanc est argumentum Bann.  
loco supra notato. Quia nulla species creata po-  
test representare liberam determinationem di-  
uinæ voluntatis, neque idæam diuinam, ut causa  
est; ergo. Probatur antecedens; quia sic oporteret  
diuinæ voluntatis determinationem & idæam re-  
presentari & cognosci ut in se est, quod per nul-  
lam speciem creatam fieri potest. *Respons.* Antecedens  
verum esse de representatione per speciem  
& lumen ordinis naturalis, non autem de repræ-  
sentatione per speciem & lumen ordinis super-  
naturalis. Ad probationem negatur assumptum:  
quod nulla efficaci ratione probari potest; Nam  
et si per nullam speciem creatam representari pos-  
sit libera illa determinatio diuinæ voluntatis aut  
idæa quidditatiue & prout in se est, ita ut intuiti-  
ue proprie videatur, licet nec representari potest  
essentia Dei ut probat S. D. 1. p. q. 12. art. 2. potest  
tamen representari per speciem creatam quo ad  
quia est, ita ut intuitiua cognitione minus proprie  
dicta videatur, ut etiam infra dicemus de rebus  
supernaturalibus & de mysterio SS. Trinitatis.

QVÆSTIO QUINTA. An Christus per scientiam indi-  
tam cognouit euidenter omnia supernaturalia & my-  
steria gratiæ.

Christum  
per scientiam  
inditam co-  
gnouisse om-  
nia su-  
pernatu-  
ralia, & om-  
nia my-  
steria gratiæ  
exhibita in  
quacunque  
tempore dis-  
ferentia eu-  
identer,  
& intuiti-  
ue, sed im-  
proprie.

Sciendum est primo multiplicem esse eiden-  
tiam cognitionis rerum præsertim supernatura-  
lium; Prima est per claram earum visionem in es-  
sentia diuina medio lumine gloriæ; & hæc con-  
uenit solis beatis, si sit per modum permanentis:  
Nam per modum transeuntis fuit etiam Paulo &  
Moysi communicata. Secunda est cognitionis in-  
tuitiua proprie dictæ extra Verbum; quæ fit per  
speciem creatam representantem rem existentem  
& præsentem ut est actualiter existens & præsens,  
eo modo quo Angeli per species insulas cogno-  
scunt non solum rerum species, sed etiam indiui-  
dua sub eis actualiter existentia. Tertia per cog-  
nitionem intuitiuam improprie dictam, quæ fit  
per speciem perfectæ representantem rem præter-  
itam vel futuram ac si esset existens & præsens a-  
ctu cognoscenti secundum mensuram cognitio-  
nis illius; quo modo diximus animam Christi per

species inditas cognoscere futura contingentia  
tam naturalia quam libera. Quarta euidentia est  
cognitionis rei per effectus proprios; sicut est co-  
gnitio existentia Dei & perfectionum eius ex crea-  
turis accepta. Vltima est per cognitionem ex at-  
testatione euidenti, cui nulla potest inesse falsi-  
tas; qualis est locutio Dei; qui est ipsa prima veri-  
tas, cum intellectu nostro loquitur causando in  
eo conceptus formatos, vel ex præexistentibus  
speciebus, vel ex nouiter infusis, & infundendo  
lumen supernaturale euidenter ostendens Deum  
esse qui loquitur. Quod fieri posse duobus ex-  
emplis explicant recentiores: primum est in actu vel  
habitu fidei; quem si quis per Dei reuelationem  
quidditatiue cognosceret, clare videret eius enti-  
tatem esse supernaturalem, ac proinde non nisi à  
Deo posse dimanare: Secundum est in humana  
loquutione; nam qui perfecte proprietatem & mo-  
dum vocis & locutionis alicuius cognoscat, sta-  
tim eius audita voce nouit euidenter eum esse  
qui loquitur: Deus autem suæ locutionis ad in-  
tellectum proprium habet modum, quo super-  
naturaliter illum immutat & eleuat ad superna-  
turalia; sicut etiam illi proprium est illabi menti-  
bus. Angelus igitur aut homo ex hoc loquendi  
modo diuinæ reuelatione euidenter cognito  
cognoscat etiam euidenter Deum esse qui loquitur;  
sed cum hic modus sit supernaturalis, quaeritur  
quomodo eius cognitio habeat euidentiam: si di-  
catur habere euidentiam in attestante, quæro de  
hac attestacione, quomodo sit euidens: & ne sit  
processus in infinitum, necesse est deuenire ad at-  
testacionem cognitam euidenter in seipsa; igitur  
eadem euidentia poterunt alia supernaturalia  
cognosci, quia de omnibus est eadem ratio. Hu-  
ius vero difficultatis solutio patebit ex dicendis.

*Secundo supponendum* est Deum posse creato in-  
tellectui speciem & lumen infundere, quibus in-  
tuitiue non proprie sed improprie, euidenter ta-  
men, cognoscatur essentia Dei & Trinitas perso-  
narum quo ad quia est, quod ostenditur in quæ-  
stione proxime sequenti.

*Tertio notandum* est, omnia fere supernaturalia  
creata intrinsece claudere relationem transcen-  
dentalem ad Deum, qui est ens per se primo &  
simpliciter supernaturale; ut patet de visione  
beatifica, de vnione hypostatica, de gratia, fide,  
spe & charitate, religione, &c. quo fit ut eorum  
euidens cognitio haberi non possit, nisi cognitio  
etiam ipsorum supernaturalium termino, non  
quidem intuitiua cognitione proprie dicta, quæ  
terminatur ad Deum quidditatiue cognitum, &  
prout est in seipso secundo modo superius expli-  
cato; prout scilicet est existens & præsens in men-  
sura, qua mensuratur duratio cognitionis; sed in-  
tuitiua cognitione improprie dicta, quæ termi-  
natur ad Deum cognitum quo ad quia est, & prout  
in se est, id est non in alio, in quo cognitio co-  
gnoscat; quo modo probabile est Deum per  
speciem creatam posse representari, & ab intelle-  
ctu creato cognosci; ut ostendemus inferius.

PRIMA CONCL. Christus per scientiam inditam  
non cognouit omnia supernaturalia possibilis, neque om-  
nia mysteria gratiæ, quæ per Dei potentiam absolutam ef-  
fici possent. Probatur: quia sic comprehenderet om-  
nipotentiam Dei, quatenus est author gratiæ; quod  
videretur impossibile.

SECUNDA CONCL. Christus per scientiam inditam  
cognouit omnia entia supernaturalia, & omnia mysteria  
gratiæ nobis exhibita in quacunque temporis differentia.  
Hæc est S. D. in textu; & probatur etiā: quia Chri-  
stus ut homo, causa est efficiens & finalis omnium  
supernaturalium & mysteriorum gratiæ; ergo hæc  
omnia



omnia per scientiam inditam cognouit; conse- A  
quentia valde probabilis est suppositis præsertim  
propositionibus assumptis à D. Tho. in proba-  
tione huius conclusionis. Antecedens probatur:  
quia Christus est caput omnium prædestinatio-  
rum & fons totius gratiæ, quæ redemptis confer-  
tur hominibus.

TERTIA CONCL. Christus per scientiam inditam  
cognouit prædicta supernaturalia, & mysteria gratiæ eui-  
denter non solum in attestante, sed etiam in seipsis, id est  
non in alio primò cognito; nec ea cognouit intuitiue pro-  
prie sed improprie. Primam partem huius conclu-  
sionis, quod scilicet Christus prædictorum ha-  
buerit euidenciam in attestante, admittit & pro-  
bant Bann. in 2.2. q. 5. art. 1. ad 3. & Aluar. hic disp. 61.  
Secunda vero pars probatur: quia hoc nullam  
implicat contradictionem, & pertinet ad maxi- B  
mam Christi hominis dignitatem; ergo est asse-  
rendum; & confirmatur: quia supernaturalia crea-  
ta, & mysteria gratiæ sunt res finitæ, nec eorum  
cognitio implicat cognitionem quidditatiuam  
alicuius infiniti simpliciter; igitur per species  
creatas possunt euidenter præsentari. Antece-  
dens quo ad primam partem clarum est. Quo ad  
secundam vero partem patet ex ultimo funda-  
mento.

CONTRA secundam conclus. sunt argumenta;  
quæ assert & soluit Aluar. in 61. disp.

CONTRA tertiam conclus. argum. Bannes: Nam  
lumen gloriæ quo ad propriam & specificam suam  
rationem à nullo intellectu carente lumine glo-  
riæ est cognoscibile; ergo neque habitus fidei,  
gratiæ & charitatis. Antecedens probatur; quia C  
lumen gloriæ excedit omne aliud lumen & est al-  
terius & superioris ordinis; ergo distincte cogno-  
sci non potest alio lumine inferiori; Consequen-  
tia vero probatur: quia non potest euidenter co-  
gnosci virtus seminis, nisi euidenter cognoscatur  
fructus qui ex semine potest produci; sed gratia  
& virtutes Theologicæ sunt veluti semina beati-  
tudinis; iuxta illud ad Rom. 6. gratia Dei vita æterna;  
ergo si lumen gloriæ non est euidenter sine lumi-  
ne gloriæ cognoscibile, nec alij habitus superna-  
turales erunt euidenter cognoscibiles. Respon. fal-  
sum esse antecedens. Ad probationem dico nul-  
lam esse consequentiam; nam etiam diuina essen-  
tia est altioris ordinis, quam sit intellectus crea-  
tus actiuus lumine gloriæ, & tamen ab eo quid-  
datiue cognoscitur. Quamuis igitur in cogno-  
tione quidditatiua naturali requiratur identitas  
ordinis, non tamen requiritur in supernatu-  
rali. Secundo dico sufficere identitatem or-  
dinis genericam aut quasi genericam; qualis est  
inter lumen scientiæ inditæ animæ Christi & lu-  
men gloriæ; vtrumque enim est lumen intellectu-  
ale supernaturalis ordinis, & lumen inditæ scien-  
tiæ supremum obtinet gradum inter omnia lu-  
mina supernaturalia post lumen gloriæ, cui ma-  
xime assimilatur.

CONTRA eandem conclus. argum. Aluar. primo: quia  
S. Thom. in fine corporis huius articuli agens de iis,  
quæ Christus cognouit per scientiam inditam,  
ait: Ipsam tamen Dei essentiam per hanc scientiam non  
cognouit, sed solum per propriam, hoc est per scientiam  
beatam, & idem docet art. 5. ad primum, & loquitur  
in his locis de cognitione euidenti essentia  
diuinæ in seipsa. Resp. primo: Aliud esse loqui de  
cognitione euidenti essentia diuinæ, & aliud de  
cognitione euidenti entium supernaturalium  
creatorum, de quibus loquitur nostra conclusio;  
Secundo respondetur D. Tho. loqui de cognitio-  
ne illa euidenti, quæ est quidditatiua & intuitiua  
proprie, non autem de illa quæ proprie tantum  
est intuitiua.

Secundo: Iuxta sententiam S. Tho. 1. p. q. 12. art. 2. Ohi. 1.  
nulla potest dari species creata, quæ repræsentet  
clare & distincte diuinam essentiam prout est in  
seipsa; ergo sub hac ratione non potest euidenter  
cognosci, nisi per scientiam beatam, in qua vni-  
tatur essentia diuina intellectui in ratione speciei  
intelligibilis. Resp. D. Thom. loqui de repræsentatione  
& cognitione quidditatiua & intuitiua p-  
prie dicta; secundum hanc enim proprie & abso-  
lute loquendo dicitur essentia diuina repræsentari  
& cognosci clare, distincte & prout est in se-  
ipsa.

QVÆSTIO SEXTA An Christus per scientiam infu-  
sam, cognouerit euidenter mysterium sanctissimæ Trini-  
tatis?

De proposita difficultate variæ sunt opinio-  
nes: præcipue vero sunt quatuor. Prima est  
Vasq. super hoc articul. disp. 53. & 1. p. quæst. 32. artic.  
1. disp. 135. dicentis nulli intellectui creato com-  
municari posse cognitionem claram diuinæ Tri-  
nitatis extra Verbum, ac proinde animam Chri-  
sti per solam visionem beatificam habuisse clarā  
noticiam mysterij SS. Trinitatis.

Secunda sententia est Zumel. in 1. p. qu. 32. art. 1.  
disp. 2. vbi statuit quinque conclusiones. Prima est:  
Possibile est euidenter cognoscere mysteriū Tri-  
nitatis euidentiā in attestante. Secunda est: Impo-  
ssibile est vt homini, qui nunquam vidit Deum,  
detur euidens cognitio Trinitatis in seipsa quan-  
tum ad quid est aut quantum ad an est. Tertia est:  
Christus per scientiam infusam non cognoscit e-  
uidenter Trinitatem personarum in seipsa. Quar-  
ta conclus. Valde rationabile & probabile est dice-  
re, quod anima Christi per scientiam infusam e-  
uidenter cognoscit Trinitatem, quantum ad an  
est in effectib. supernaturalis ordinis; quam sen-  
tentiam sequuntur quidam recentiores viri do-  
ctissimi. Quinta eiusdem conclusio est: Non est im-  
probabile, immo vero ratione consentaneum di-  
cere, quod Christus extra Verbum per scientiam  
infusam habuit euidentiā Trinitatis in attestan-  
te, quantum ad an est.

Tertia sententia est Bann. in 1. p. in allegata qu. &  
art. dubio 2. qui tria dicit. Primum est fieri non po-  
te etiam de potentia Dei absoluta, vt detur homi-  
ni species creata, per quam possit euidenter co-  
gnoscere Deum sicuti est. Secundum est: Probabi-  
liter posse sustineri, quod seclusa visione beatifi-  
ca possit Deus conferre speciem intelligibilem,  
per quam homo euidenter iudicet Deum esse qui  
loquitur & reuelat hæc mysteria, ac per conse-  
quens euidenter iudicet esse vera quæ reuelantur,  
& hæc est (inquit) euidentiā in attestante. Tertium  
est: probabilius esse, quod seclusa visione Dei nō  
possit mysterium Trinitatis euidenter cognosci  
notitia intuitiua aut abstractiua.

Quarta sententia est Suar. disp. 27. sect. 5. quam  
sequitur Aluar. disp. 62. Hi dicunt Christum per  
scientiam inditam habuisse cognitionem myste-  
rij Sanctissimæ Trinitatis euidenciam in atte-  
stante ex vi proprii luminis & reuelationis super-  
E naturalis.

Vltima sententia est Capr. in 2. disp. 23. quæst. vni-  
ca, ad argumenta Scoti contra secundam conclusionem;  
vbi dicit non repugnare, quin virtute cognitio-  
nis intuitiua qua beatus intuetur Deum, possit in  
ipso creari cognitio abstractiua talis, qua euiden-  
ter appareat Deum esse Trinum & vnum, potis-  
sime diuina virtute, ita vt beatus duplicem ha-  
beat cognitionem de Deo vno & Trino; Vnam  
beatificam, & alteram non beatificam: quam sen-  
tentiam sequuntur Caietanus super hoc articul. &  
in 2.

Argumen-  
ta, & solu-  
tiones.  
Ohi. 1. cons.  
3. cons.

Solut.

Ohi. 2.

Solut.



in 2. 2. quest. 171. art. 5. Molina 1. par. quest. 1. art. 2. A  
disp. 4. & alij antiquiores, quos notat Vasq. in alle-  
gata sua disp. 135 c. 1.

Resolutio.  
Christum  
per scientiam  
inditam  
cognoscere  
evidenter  
mysterium  
Trinitatis  
non potest  
demonstrari  
ex praedictis  
modis  
se probabi-  
li.

Supponenda sunt hic primo ea, quae supra diximus  
de duplici modo cognoscendi rem in seipsa, & de  
duplici modo cognitionis intuitivae; de qua late  
dixit Capr. in allegata disp. 23. in responsionibus ad ar-  
gumenta Durandi.

Secundo sciendum est cognitionem omnem in-  
tuitivam fieri per speciem rei propriam; ut patet  
ex Capreolo loco notato. Sed species potest duplici-  
ter dici propria: Vno modo, quia distincte &  
perfecte repraesentat singula ad rei quidditatem  
& conditiones eius pertinentia, pro ut existit ac-  
tualiter in rerum natura; & haec species causat  
cognitionem evidentem & intuitivam proprie  
dictam, de quo loquitur Capr. in dicto loco. Alio  
modo dicitur species propria, non quia rem per-  
fecte & quidditative repraesentat, ut patet de spe-  
ciebus seu conceptibus, quibus nos Deum intel-  
ligimus, tam quo ad eius naturam absolutam,  
quam quo ad Trinitatem personarum; sunt enim  
proprij Deo, quatenus a qualibet alia re distin-  
guuntur, licet in infinitum ab eius repraesentatione  
deficiant; Multo magis itaque fieri & infundi po-  
terunt intellectui creato species, quae non tantum  
sint hoc modo propriae divinae Trinitatis, sed ip-  
sam quo ad quia est evidenter repraesentent, ita  
ut in intellectu causent cognitionem intuitivam  
minus proprie dictam, quae tamen simpliciter sit  
abstractiva. Nulla enim videtur esse repugnantia  
ut fiat a Deo species, quae distincte & evidenter re-  
praesentet intellectui meo divinam essentiam in tri-  
bus suppositis subsistentem absque hoc, quod  
cognitio ex ea causata terminetur ad ipsam, ut in  
actu exercitio sic existit, sed haec terminatio sup-  
pleatur, licet imperfecte, per speciem & luminis  
excellentiam, eo fere modo quo species phanta-  
sia per actum sensus communis terminat res ab-  
sentes veluti praesentes actu distincte ac eviden-  
ter somniantibus & quandoque vigilantibus re-  
praesentant. Quanto namque excellentiores sunt  
species intelligibiles a Deo supernaturaliter indi-  
tae speciebus in phantasia receptis, & lumen illarum  
supernaturale nobilius est lumine harum  
naturalium, tanto perfectiori modo potest Deus per  
illas species & lumen intellectui nostro fieri praesens  
obiectivae, ita ut intuitivae (quamquam minus  
proprie) videatur, supplente quodammodo spe-  
ciei & luminis excellentia praesentiam & termi-  
nationem obiecti secundum actualem existen-  
tiam; qui praesentiae modus soli convenit intuiti-  
vae cognitioni proprie dictae, qualis est visio bea-  
torum.

Tertio notandum est posse Deum quo ad absolu-  
ta per creatam speciem immediate & distincte, li-  
cet non quidditative, repraesentari: ut late proba-  
ui & explicavi in prima p. q. 56. art. 3. Contr. 1. ubi et-  
iam ostendi Deum, non solum mediate, sed etiam  
immediate repraesentari per substantiam Angeli.  
Nulla igitur apparet repugnantia, quin possit  
Deus, ut agens supernaturale intellectui creato  
speciem infundere supernaturalem, quae distin-  
cte ac immediate, licet non quidditative nec in-  
tuitivae proprie. Deum secundum essentiam unum  
in tribus suppositis relatiue distinctis subsisten-  
tem repraesentet; ut etiam affirmat Scotus, quod  
lib. 7. cuius mentem explicat & tuetur Molina 1. p.  
q. 1. a. 2. disp. 4.

Conclu-  
siones dedu-  
ctae, & pro-  
batae.

PRIMA CONCL. Christus per scientiam inditam  
cognovit evidenter mysterium Trinitatis. Haec conclu-  
sio est contra Bannesium & Vasquezium: sed in  
ea conveniunt alij omnes doctores supranomi-

nati; & colligitur ex textu praesentis articuli, ubi  
dicitur Christum per hanc scientiam plenius &  
abundantius ea omnia cognovisse, quae per reve-  
lationem divinam hominibus innotescunt, siue  
pertineant ad donum sapientiae, &c. & ab huius  
scientiae perfectione solum excipit perfectionem  
visionis beatificae; igitur perfectiori modo co-  
gnovit Christus per hanc scientiam mysterium  
SS. Trinitatis, quam cognoscatur per fidem, aut  
prophetiam, aut per quodcumque donum Spiritus  
sancti: igitur non obscure & aenigmaticae sed  
evidenter. Et confirmatur: quia possibilis est talis  
cognitio; igitur convenit animae Christi: Antece-  
dens supra probatum est; consequentia est S. D. in  
textu dicentis, fuisse conveniens ut anima Christi  
omnino esset perfecta per hoc, quod omnis eius  
potentialitas sit reducta ad actum. Alias proba-  
tiones lege apud Zumel. conclusionem 3. & apud Sua-  
rezium in allegata disp. 27. sect. 5. §. Dico 2.

SECUNDA CONCL. Probabile est Christum per  
scientiam inditam habuisse cognitionem mysterij SS. Tri-  
nitatis quo ad quia est evidentem in attestante. Huic  
conclusioni consentiunt Bann. Zumel. Suar. &  
Aluar. locis supra notatis, & praeter ceteris Aluar. eam  
probat & tuetur egregie.

TERTIA CONCL. Probabilis est eorum sententia,  
qui dicunt Christum per hanc scientiam evidenter cogno-  
visse Trinitatem esse per species omnium rerum superna-  
turalium, specialiter autem per species illarum rerum su-  
pernaturalium, quae dicunt ordinem transcendentem ad  
personas Trinitatis, ut ad obiectum vel causam formalem,  
vel terminum: Probatur haec conclusio: Quia gra-  
tia participatio quaedam est Dei, ut est vnus in es-  
sentiali, & Trinus in personis & charitas etiam qua-  
litas est disponens ad dilectionem Dei, ut est vnus  
& Trinus, & lumen gloriae dispositio est in-  
tellectus ad videndum Deum quo ad vnam eius  
essentiam in tribus suppositis subsistentem, & vi-  
sio beatifica terminatur ad Deum, ut est Trinus  
& vnus, & similem habitudinem habent omnes  
effectus ordinis supernaturalis: quamvis enim  
gratia & alij omnes eiusdem ordinis effectus a Deo  
ut ab efficiente dependant, quatenus vnus est in  
essentiali, ab eo tamen ut ab obiecto & termino &  
ut causa formali seu exemplari ac finali depen-  
dent, quatenus est Trinus & vnus. Quemadmo-  
dum enim gravitas terrae naturaliter ac essentialiter  
ordinatur ad centrum, ita gratia & alia super-  
naturalia ex intrinseca sui natura ordinantur in  
Deum unum & trinum, ut in proprium ac pro-  
portionatum eorum suum; igitur in his effecti-  
bus quidditative cognitis cognosci poterit eui-  
denter Trinitas personarum; sicut cognita quid-  
ditative terrae gravitate, cognoscimus evidenter  
centrum esse.

ULTIMA CONCL. Christus per scientiam infusam  
cognovit evidenter Trinitatem quo ad quia est intuitiva,  
sed improprie modo superius explicato. Haec patet ex di-  
ctis: & probatur etiam: quia, ut ostendimus, possi-  
bile est dari speciem immediate & distincte, licet  
non quidditative, repraesentantem Deum ut est  
Trinus & vnus; sed per hanc cognoscitur eui-  
denter & intuitivae, licet improprie, Trinitas persona-  
rum quo ad an est; ergo.

CONTRA primam conclus. sunt argum. Vasq. quae  
refert & soluit Aluar. disp. 62. & ea quae producit  
Bann. pro 4. sua concl. quorum solutio patet ex di-  
ctis, & erit evidenter ex solutionibus argumen-  
torum contra ultimam nostram concl.

CONTRA secundam concl. sunt argumenta, quae  
referunt & solvunt Bann. Zumel. Suar. & Aluar.  
locis supra notatis.

CONTRA ultimam concl. argumentatur Bann. ubi. cont.  
primis,

Obi. cont.

ubi. cont.



*primo*, quia D. Tho. hic ait animam Christi per hanc scientiam non vidisse diuinam essentiam; ergo.

*Solut.* Resp. Animam Christi per hanc scientiam non vidisse diuinam essentiam quidditatiue, sed tantum quo ad quia est.

*Obi. 2.* Secundo impossibile est dari speciem creatam, quæ repræsentet tres personas sicut sunt in seipsis; sicut nec repræsentari potest essentia Dei, vt in se est; ergo. Eodem argumento vtitur Zumellus Respondetur falsum esse assumptum loquendo de repræsentatione essentia & personarum in se ipsis, id est immediate & non in alio obiecto prius repræsentato; & de repræsentatione euidenti, non quidditatiua, sed quo ad quia est, de qua loquitur nostra conclusio.

*Obi. 3.* Contra eandem conclus. argumentantur alij primo quia species immediate repræsentans Trinitatem, & quæ est illius propria, debet esse eiusdem rationis cum illa: & eam repræsentare non tantum secundum gradum communem, sed etiam secundum gradum proprium, atque adeo non ad instar creaturæ, sed prout in se est; igitur talis species repræsentabit Trinitatem quidditatiue, &

*Solut.* non tantum quo ad quia est. Resp. nullam esse consequentiam potest esse species alicuius rei propria, & aliquo modo eiusdem rationis eū illa repræsentans eam immediate secundum proprium gradum, quæ tamen non repræsentet illam quidditatiue; vt patet de substantia Angeli, quæ Deum immediate repræsentat secundum proprium eius gradum, quo distinguitur ab omni ente creato vel creabili, vt est aliquo modo eiusdem rationis cum illo, quia est ipse Deus in esse intelligibili: nec tamen repræsentat Deum quidditatiue; quia propria Dei non repræsentat ea claritate & distinctione, quæ sufficiat ad cognitionem quidditatiuam; sed quæ satis sit ad Deum, prout à creaturis distinguitur, intelligendum; longe tamen perfectiori modo, quam nos per species à rebus acceptas Deum, pro vt à cæteris entibus distinguitur, intelligamus; sic igitur species inditæ animæ Christi Deum in tribus suppositis subsistentem immediate, & quo ad propria repræsentant longe perfectiori modo, quam per species & lumen diuinæ reuelationis mediata vel immediate nobis repræsentetur; non ea tamen distinctione & claritate, quæ necessaria est cognitioni quidditatiue; sicut nec quilibet habet speciem propriam ignis, bouis aut hominis habet eius cognitionem quidditatiuam, sed necesse est distincte concipere genus & differentiam eius constitutiua & à cæteris distinctiua. Stat enim species rei propria, etiam in actu secundo cum cognitione confusa, aut non quidditatiua.

*Obi. 4.* Secundo arguitur. Quia Trinitatem esse non est aliquid minus immateriale, aut minus perfectum, aut minus identitificatum cum suo esse, quam ipsa quidditas Trinitatis; sed nulla potest dari species quidditatis Trinitatis, eo quod est infinite immaterialis & perfecta, & suum esse; igitur non potest dari species repræsentans illā esse secundum suū proprium conceptum, quin repræsentet propriū & quidditatiuum conceptum illius. Resp. hoc argumentum probari non posse dari speciem repræsentantem intuitiue proprie Trinitatem esse, non autem probat impossibile esse dari speciem, quæ repræsentet idem intuitiue, sed improprie; Vnde admissa secunda propositione & consequentia de cognitione intuitiua proprie dicta, negatur eadem secunda propositio, si sermo sit de cognitione intuitiua improprie sumpta; quamuis enim esse Trinitatis à parte rei sit idem quod quidditas Trinitatis & ideo nō possit repræsentari sicut est,

id est intuitiue proprie, nisi repræsentetur etiam quidditas sicuti est, & consequenter videatur Trinitas quidditatiue; si tamē sermo sit de cognitione intuitiua minus proprie dicta, potest repræsentari quidditas & esse Trinitatis, euidenter quidem, sed non quidditatiue; non enim omnis cognitio quidditatis est quidditatiua.

# ARTICVLVS II.

Vtrum Christus hac scientia uti potuerit non conuertendo se ad phantasmata.

**A**D secundum sic proceditur. Videtur, quod anima Christi non potuerit intelligere secundum hanc scientiam, nisi conuertendo se ad phantasmata. Quia, vt dicitur in tercio de anima, Phantasmata comparantur ad animam intellectiuam humanam, sicut colores ad visum. Sed potentia visiva Christi non potuit exire in actum, nisi conuertendo se ad colores. Ergo etiam neque anima intellectiua eius potuit aliquid intelligere, nisi conuertendo se ad phantasmata.

Præterea: anima Christi est eiusdem nature cum animabus nostris: alioquin ipse non esset eiusdem speciei nobiscum: contra id quod Apostolus dicit Philip. 2. quod est in similitudinem hominum factus. Sed anima nostra nō potest intelligere, nisi conuertendo se ad phantasmata. Ergo etiam neque anima Christi.

Præterea: Sensus dati sunt homini, vt deseruiant intellectui. Si igitur anima Christi intelligere potuit absque conuersione ad phantasmata, quæ per sensus accipiuntur, sequeretur, quod sensus frustra fuissent in anima Christi: quod est inconueniens. Videtur igitur, quod anima Christi non potuerit intelligere, nisi conuertendo se ad phantasmata.

Sed contra est, quod anima Christi cognouit quedam, quæ per phantasmata cognosci non possunt, scilicet substantias separatas. Potuit igitur intelligere non conuertendo se ad phantasmata.

Respondetur dicendum, quod Christus in statu ante passionem fuit simul viator, & comprehensor, vt infra magis patebit. Et præcipue quidem condiciones viatoris habuit ex parte corporis, in quantum fuit passibile: condiciones vero comprehensoris maxime habuit ex parte animæ intellectiue. Est autem hac conditio animæ comprehensoris, vt nullo modo subdatur suo corpori, aut ab eo dependeat, sed totaliter ei dominetur. Vnde, & post resurrectionem, ex

anima gloria redundabit ad Corpus. Ex hoc autem anima hominis viatoris indiget ad phantasmata conuerti, quod est corpori obligata, & quodammodo ei subiecta, & ab eo dependens. Et ideo anima beata, & ante resurrectionem, & post, intelligere possunt absque conuersione ad phantasmata. Et hoc etiam oportet dicere de anima Christi, quæ plene habuit facultatem comprehensoris.

Ad primum ergo dicendum, quod similitudo illa, quam Philosophus ponit, non attenditur quantum ad omnia. Manifestum est enim, quod finis potentie visivæ est cognoscere colores: finis autem potentie intellectiue non est cognoscere phantasmata, sed cognoscere species intelligibiles, quas apprehendit à phantasmatibus, & in phantasmatibus secundum statum præsentis vite. Est igitur similitudo, quantum ad hoc, ad quod aspicit vtraque potentia: non autem quantum ad hoc, in quod vtriusque potentie conditio terminatur. Nihil autem prohibet, secundum diuersos status ex diuersis rem aliquam ad suum finem tendere: finis tamen propius alicuius rei semper est vnus. Et ideo, licet visus nihil cognoscat absque colore, intellectus tamen secundum aliquem statum potest cognoscere absque phantasmate, sed non absque specie intelligibili.

Ad secundum dicendum, quod licet anima Christi fuerit eiusdem nature cum animabus nostris, habuit tamen aliquem statum, quem anima nostra non habuit nunc in re, sed solum in spe, scilicet statum comprehensoris.

Ad